

Адыгэ Республикаам и Правительствэ игъээст

АР-м и Лышъхъэ ипшъэрэлхэр піэльэ гъэнэфагъэкіэ ыгъэцкіэнэу Къумпыл Мурат зэрагъэнэфагъэм фэгъэхъыгъэ зэлукіэ щылагъ

Блэкігъэ шэмбэтым Тхъакуушина
Аслынэр Къумпыл Муратэр
федеральнэ, республикэ ыкчи
муниципальнэ гъэцкіекло ыкчи
хэбзэгъэцуу къулыкъухэм, общественнэ
организицэем, творческэ ыкчи научнэ
интеллигентицем ялтыклохэм алыклагъэх.

Тхъакуушина Аслын иполномочицехэр зериуухыгъэхэм къыхэекыкыл УФ-м и Президентэу Владимир Путиним ышыгъэ унашьюу Къумпыл Мурат АР-м и Лышъхъэ ипшъэрэлхэр піэльэ гъэнэфагъэкіэ ыгъэцкіэнэу зэригъэнэфагъэр зеритхагъэм АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу хадзыгъе Владимир Нарожнэр къеджагь.

Тхъакуушина Аслын зэхажьэм къеколыгъэхэм закынфигъазээ, юф зыдиштэгъэ, къыготыгъэ цыифхэм «тхъашуугъэсэ» къариуагъ. Республиком социальнэ-экономическа хэхъоныгъэ ышыгъэхэм УФ-м и Президентэу Владимир Путиним осэшу къазэрафишигъэр къыхигъэшчигъ.

— Ильэс 10-м къыклоц экономикэм ильэнкыю зэфэшхъяфхэмкэ гъэхъэгъэшүхэр тшынхэ тльэкыгъ. Гыгогу къынхэтхыгъэр зэрэтэрэзыр щылэ-

ныгъэм къыгъэлэгъуагъ, непи ары ىаубытгээтийн тиээр. Къэралыгъом илашэ унашьюу ышыгъэм джыри зэ къегъэлэгъо ащ фэдэ лъэбэкъур зэрэтэрэзгъэр. Тапэкэх хэхъоныгъэхэр тшынхэм фэш пшъэрэлхэу къэуучуухэрэм, ахэр зэшохыгъэнхэ зэрэфааем Къумпыл Мурат дэгүу дэдэу ашыгъуаз. Іенатгээ зылхуагъэр щытхуу хэлтээ зеригъэцкіэштэй сицыхэ тель. Опытгээ тэлэлтэйр зэдэгтээфедэмэ, республикэм шоғъэшко къызэрэфихыщтэм щеч хэлтэг, — къыуагъ Тхъакуушина Аслын.

Цыххэ къыфээзышыгъэхэм УФ-м и Президентэу Владимир Путиним, республикэм илашэ щытыгъэ Тхъакуушина Аслын зэраффэрэзэр, ар къыгъэшьылкъэжыным гъэлсэф имылэу зэрэвьылыштыр къыуагъ нэувжум гущылэр зыштэгъэ Къумпыл Мурат.

— Цыифхэм ящылеклэ-псэукэ

нахьышу шыгъэнным игъогоу къыхэтхыгъэр тапэкэх эзрэлтэдгээштэйр пытагъэ хэлтээ къэсэло. Юф зэрэтшэштэй, гумэкыгъохэр зэрээшшотхыщтэм ялан ти, проектиб щынэнгъэм щылхырьтшынэу тэгъэнафа. Тымыншынэу, мэхъаншхо зилэ пшъэрэлхэр зыфдгээуцхъэзэ, ахэр зэрэдгээцкіэштхэм тинаэ тедгээтин фэе. Тэркээ зэкіэмэ анах шхъалай щытыштыр цыифхэм цыххэ къытфашынны, ахэм тагурыоныр ары. Аш къыхэекылэтиошн эзхатшэ зыхъукэ, ахэм яеплыкхэр къыдэлтэйтэштэх, ахэр къызэрэлтэгүхэр къэдэгэшьылкъэжыным тывпэлтишт, — къыуагъ Къумпыл Мурат.

АР-м и Лышъхъэ ипшъэрэлхэр піэльэ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцкіэри юфшэндэгэлэхэлээнкыю шхъалай щытыштэх къызэрэгүхэрээр къыхигъэшчигъ.

Ахэр: инвестициихэр нахьыбэ шы-

гъэнэр, юфшэндэгэлэхэр чылакхэр къызэлхыгъэнхэр, предприятие инхэм іэпилэгъу афэхъуяаэнэр, бизнес цыклум ыкчи гуртым хэхъоныгъэхэр ашынхэр, шольтырым финанс зылкыттынгъээ ильнинир, УФ-м и Президент ижъоныгъокэ унашюу къыдышхэлтэйтэгээ социалнэ пшъэрэлхэр зэлэгээцкіэнхэр, нэмийкхэри.

Къумпыл Мурат зэрильтигээ тэмкээ, общественнэ организицэем, лъэпкэ-культурнэ объединенихэм, диндэлэжъялэхэлээн агурилохэу юф адэшгээнгъенным, язэхынгъэ гээпэгээн мэхъаншхо ил. Аш фэдэ

еклонгээлэхэр республикэм ибанигъэ шхъалай — лъэпкэ ыкчи дин зэгурчыонгъэр ыгъэлжтэшт.

Юфхъабээм икэхүхим къэгүүшчилгээхэр ыкчи кадрэ зэхжохынгъэу республикэм щыклюгъэм зэрэдьрағаштэрэр къа-уаг УФ-м и Общественнэ палатэ хэтэу, Урысые общественнэ организацииеу «Урысые итхаклохэм я Союз» зыфиорэм илашэ юфшэндэгэлэхэр къытамэ иправление итхаматэу Мэшбэшэ Исхъакъэр «Адыгейм ибзильфыгъэхэм я Союз» зыфиорэм илашэ Светлана Дорошенкэмэр.

ТХЪАРКЬОХЬО Адам.

Сурэтхэр А. Гусевым тырихытэх.

Тхъакуушина Аслын тын лъаплэхэр къыфагъэшьошагъэх

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ щытыгъэ Тхъакуушина Аслын Урысые православнэ чылышымрэ УФ-м ибыслы-мэнхэм я Диндэлэжъялээр ятын лъаплэхэр къыфагъэшьошагъэх.

Мыш фэгъэхыгъэ юфхъабээ зэхашчагъэм хэлэжагъэх АР-м и Лышъхъэ ипшъэрэлхэр піэльэ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцкіэри Къумпыл Мурат, министрэхэм я Кабинет хэтхэр, хэбзэхъумэко къулыкъухэм, муниципальнэ образованихэм ялашхэр, нэмийкхэри.

Епархием сид фэдэрэ лъэныкъоки іэпилэгъу къыфахуугъэ, ильэс пчагъэм къыклоц ынаэ къытетэу юф ышыгъээ.

(Икэух я 2-рэ н. ит).

Владимир Нарожнэр АР-м и Парламент и Тхъаматэу хадзыгъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъо Совет — Хасэм зимычэзыу я VII-рэ зэхэсигъо илэгъ.

Щылэ мазэм и 12-м Урысые Федерациим и Президентэу Владимир Путиним унашьюу ышыгъэмкэ Къумпыл Мурат Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ипшъэрэлхэр піэльэ гъэнэфагъэкіэ зыгъэцкіэнэу ыгъэнэфагъ. Аш къыхэекылэ депутат ыкчи АР-м и Къэралыгъо Совет — Хасэм и Тхъаматэу хадзыгъиэр аш къыгъэтэйлэгъэх. Ар зеритхэгъэ лъэтуу тхъылти АР-м и Парламент къыхилхъагъ. Депутатхэр аш хэпплэгъэх ыкчи дырагъэштагъ.

Мы йенатгээ лууэхъэгъэнэу АР-м и Парламент щылэ фракциеу «Един

Россием» Владимир Нарожнэм икандидатурэ къыгъэлэгъуагъ.

В.Нарожнэм гущылэр зештэм, Къумпыл Мурат, партием, депутатэу юф зыдиштэгъэрээм цыххэу къыфашыгъэмкэ зэраффэрэзэр ариуагъ, пшъэдэлкъижээу ыхынштыр къызэрэгүхэрээр къыхигъэшчигъ.

— Гумэкыгъохэр, юфхъохэр зэшүүхынхэмкэ АР-м и Парламент непэ амалышуухэр лэклэлтих. Гухэлтээ, пшъэрильтиэ зыфдгээуцужырээр бэ. Мы йенатгээ къысфэжэгъуяшшыаэм, республикэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм, ыпэкэх лыкылтэним къуачаа сиэр зэлэсехьылэшт, — къыуагъ В.Нарожнэм.

(Икэух я 2-рэ н. ит).

АДЫГЕИМ ЩЫХЪУРЭ-ЩЫШІЭРЭР

Владимир Нарожнэр АР-м и Парламент и Тхъаматэу хадзыгъ

(Икъзух).

Шъэф шыкълэм тетэу клогъэ голосование изэфхыхысыжхэм къызэррагьэлъэгъягъэмкэ, зымакъэ зытыгъэ депутатхэм зэкъеми В.Нарожнэм икандидатурэ дырагъэштагъ, АР-м и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэу ар хадзыгъ.

Зикандидатурэ къыдезгъэштэгъэхэ депутатхэм ар афэрэзагъ, цыхъэу къифашыгъээр къыгъэшьыпкъэжыным ишыпкъэу зэрэпьылтыштыр къыуагъ.

Къумпъыл Мурат АР-м и Парламент и Тхъаматэу хадзыгъэм фэгушуагъ,

гъэхъягъэхэр ышыхээз Республикаэм фэлэжэнэу фэлъэуагъ.

— Мы пшъэрлыр бгъэцэкленымкэ опытшоо пілкэль. Республикаэм игъецкілкэ ыкчи хэбзэгъэуу къулыкъухэм зэпхыныгъэу ялэр дгъэптизээ, шуагъэ къытэу тыздэлэжъэным талэки сышэгугы. Зэкъемэ анахь шхъялэр тицыфхэм яшылкэл-псэукэ нахышу шыгъэныр ары. Тызгъусэхэу аш юф дэтшэшт, экономикэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм тыпильшишт, — къыуагъ күэхум Къумпъыл Мурат.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.

Тхъакуущынэ Аслъан тын лъапэхэр къифагъэшъошаагъэх

(Икъзух).

Адыгэим ыкчи Пшызэ шьольыр ашыпсэурэ быслиймэнхэм ямутиеу Къэрдэнэ Аскэрбий Тхъакуущынэ Аслъан фэрэзагъ. Ильэси 10-м къыкъоц республикэм пэшэнгъэ дызэвхъягъэ А. Тхъакуущынэр Диндэлэжкаплэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм, мэштихэм ыкчи чылыгхэм яшын чанэу къазэрэхэлэжъагъэр аш къыуагъ ыкчи Урысюем ибыслымэнхэм яорденэу «За заслуги» зыфилорэр ритигъ.

Ильэс пчъагъэм къыкъоц къыготхэу юф къыдэзьышгъэ, республикэм иэкономикэ хэхъоныгъэхэр ышынхэм зилахьышу хэль пстэуми Тхъакуущынэ Аслъан «тхъашуугэлэпсэу» ариуагъ.

— Шьольырим иэкономикэ епхыгъэ гумэкъыгъэхэр дэгъэзьыжыгъэнхэмкэ цыфхэр зэтхынхэ, зыкыныгъэ ахтэлхьан тлъэкыгъ. Гүхэльшиш зилэ пстэуми Илэпилгэу тафхэхууным сидигъуи тыпильгъигъ.

Пэриохьоо щылэхэр къызэтийнэхъээ, ылэлгэ тыйлэхэ, пшъэрлыхэр дгъэцкілхэм тэлээшлэжъэ тэлээшлэжъэгъ. Экономикэм хэхъоныгъэхэр ышынхэм фэш мэхъянашко зилэ лъэнэхъохэм, анахъэу регионым мамырныгъэрэ льэпкэ зэгу-

рыоныгъэрэ ильэнихэм Къумпъыл Муратына э тыргытэтигъ. Талэки а гъогум темыкэу ишшэрлыхэр зэригъэцэклэштим сицыхэ тель, — къыуагъ Тхъакуущынэ Аслъан.

Нэужым гүшүйр зыштэгэе Къумпъыл Мурат ильэс пчъагъэм къыкъоц республикэм илащэ щытыгъэ Тхъакуущынэ Аслъан рэзэнгъэ гүшүйхэмкэ зыфигъэзагъ. АР-м и Лышъхъэ ишшэрлыхэр пілэль гээдэгээфагъэхэр гъэшүаагъэу ар зэрэгээнэфагъэр къыуагъ.

— Охтэ кыним республикэм пэшэнгъэ дызепхъанэу хүүгъэ, ау шуагъэ къэзытыре ыкчи зэгурьыложье щыт командэ зэхэпщэн плъэкыгъ. Нэбгыре пэлчч уилэпилгэу ылэгъущтгэ, зэхишлэштгэ, аш къуачэ къытитизз ылэпкэ тыйлэхэ, Гъогоу къыхэпхыгъэм тыймыкэу талэки юф тшэшт, шьольырим иэкономикэ, исоциалнэ сфере, нэмэгдэх лъэнэхъохэм тышгүгүү. Адыгэим юф щылэхэмкэ амалшүхэр щылэхэ хүүгъэ, аш о улахьышо хэль, — къыуагъ Къумпъыл Мурат.

ТХЬАРКЬОХЬО Адам.
Сурэтийр А. Гусевым тирихыгъ.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм иунашъу

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэ иполномочиехэр зэригъэтылышыжырэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм и Законэу 2006-рэ ильэсэм бэдзэогъум и 10-м аштээу N 15-р зытетэу «Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм ехыллагъ» зыфилорэм ия 8-рэ статья иа 1-рэ лахь иа 1-рэ пункт диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм унашъо ешы:

1. Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэ Къумпъыл Мурат Къэралбый ыкъом 2017-рэ ильэсэм щылэ мазэм и 12-м иполномочиехэр ыгъэтылышыжынэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом къуачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу, аграр политикэмкэ, мылькумрэ чыгуумрэ яхыгъэз зэфыщытыкъэхэмкэ икомитет итхъаматэу Владимир НАРОЖНЫЙ къ. Мыеекъуапэ, щылэ мазэм и 14, 2017-рэ ильэс N 106

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм иунашъу

Яхэнэрэ зэлгъэкілгъумкэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэ зэрэхадзырэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм и Конституции ия 68-рэ статья диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм унашъо ешы:

1. Хэдэзыгээ кой зыкымкэ депутатэу Нарожный Владимир Иван ыкъор яхэнэрэ зэлгъэкілгъумкэ Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэу хэдзэгъэнэу.

2. Заштэрэ мафэм щегъэжъагъэу мы унашъом къуачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм и Тхъаматэ игуадзэу, бюджет-финанс, хэбзээхъ, экономикэ политикэмкэ, предпринимательствэмкэ ыкчи лэкъыб къэрал экономикэ зэхъоныгъэхэмкэ икомитет итхъаматэу ИЭШЭ Мухъамед къ. Мыеекъуапэ, щылэ мазэм и 14, 2017-рэ ильэс N 107

Адыгэ Республикэм и Конституционнэ закон

Адыгэ Республикэм и Конституции гъэтэрэзыхынхэр фэшыгъэнхэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм 2016-рэ ильэсэм тигъэгъазэм и 28-м ыштагъ

А 1-рэ статьяр. Адыгэ Республикэм и Конституции гъэтэрэзыхынхэр фэшыгъэнхэм ехыллагъ

Адыгэ Республикэм и Конституции (Адыгэ Республикэм и Хэбзэгъэуу Зэлукъэ (Хасэм) — Парламент и Ведомостхэр, 1995, N 16; Адыгэ Республикэм ихбээгъэууцгъэ зэхуугъоягъэр, 2000, N 9, 11, 12; 2001, N 5, 6, 7, 10, 11; 2002, N 2, 4, 5, 7; 2003, N 4, 5, 7, 11; 2004, N 7; 2005, N 4; 2006, N 12; 2007, N 5; 2009, N 4; 2010, N 5, 11; 2011, N 4, 6, 7;

2012, N 6; 2014, N 3; 2015, N 10; 2016, N 4, 10) мыш фэдэ гъэтэрэзыхынхэр фэшыгъэнхэу:

1) я 76-рэ статьям ия 5-рэ, ия 6-рэ пунктихэм къуачэ ямылэжъэу лъягъэнэу;

2) я 82-рэ статьям:

а) ия 2-рэ пункт мыш тетэу къэтгъэнэу:

«2. Федеральнэ законым зэрэшгъэнэфагъэм диштэу Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэм зэхигъэжынэу ыкчи Адыгэ Республикэм и Конституции ипальэм къыпэу егъэтылышыжыхъихъ.»;

б) я 21-рэ пунктыр хэгъэхъохъэнэу ыкчи ар мыш тетэу къэтгъэнэу:

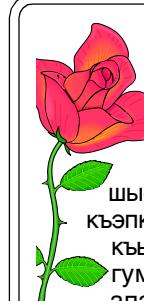
«21. Федеральнэ законым зэрэшгъэнэфагъэ шыкълэм диштэу Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ишшэрлыхэр пілэль гээнэфагъэхэр зыгъэцаклээрэ Урысие Федерацаем и Президент ыгъэнафэрэр ары. Адыгэ Республикэм и Лышъхъэ ишшэрлыхэр пілэль гээнэфагъэхэр зыгъэцаклээрэ фитынгъэ илэп Адыгэ Республикэм и Къэралыгъ Совет — Хасэр зэхигъэжынэу ыкчи Адыгэ Республикэм и Конституции

зэхъокынгъэ фэшыгъэнхэм ехыллагъэ предложениехэр къыхынхэу.».

Я 2-рэ статьяр. Мы Конституционнэ законым къуачэ илэ зыхыурэ

Официалнэу къызыхаутыре нэуж мэфи 10 зытешлэхэ мы Конституционнэ законым къуачэ илэ мэхъу.

Адыгэ Республикэм и Лышъхъэу ТХЬАКУЩЫНЭ Аслъан къ. Мыеекъуапэ, тигъэгъазэм и 29-рэ, 2016-рэ ильэс N 27

Тыфэгушо!

Лытэнгъэшхо зыфэтшырэ Шэуджэн Асхад Хъазэрэт ыкъом иобилей — ыныбжь ильэс 65-рэ зэрэхуугъэм фэш тигу къыддеуу тыфэгушо!

Асхад, о ренэу цыф нэгушоу, нахышуум ущигуугъэу, гупшиякъэхэр сидигъуи къызделхъакъеу ушыт. Щылэнгъэ гъогу гъэшэгъюон къэпкүль, узэрэгушхон икъун уил. Наукэм ихьасэ умышьыжъэу, шьолтырим иэкономикэ, исоциалнэ сфере, нэмэгдэх лъэнэхъохэм тышгүгүү. Адыгэим юф щылэнгъэхэмкэ амалшүхэр щылэхэ хүүгъэ, аш о улахьышо хэль, — къыуагъ Къумпъыл Мурат.

Асхад, псаунгъээ пытэ уилэнэу, уйтгашэ къыхэ хүнэу, уйтвическе къуачэ къыкымчынэу, учэф зэптынэуу пфэтэло! Цыфышуухэм ренэу укъаухъурэнэу, уигупсэхэм ягүфбэнгъэгъэ ушымыкленэу, щылэнгъэхэр зэрааклэбгахъэрэм апае студентхэм осэхшо къыпфашы.

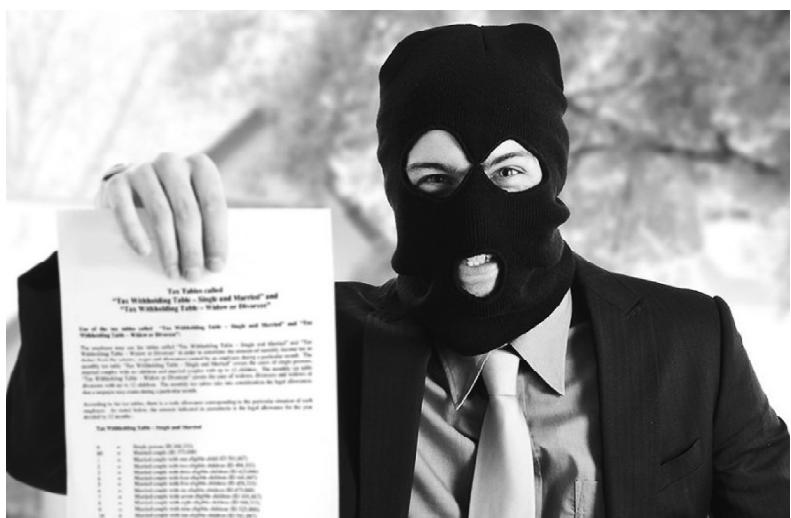
Асхад, псаунгъээ пытэ уилэнэу, уйтгашэ къыхэ хүнэу, уйтвическе къуачэ къыкымчынэу, учэф зэптынэуу пфэтэло! Цыфышуухэм ренэу укъаухъурэнэу, уигупсэхэм ягүфбэнгъэгъэ ушымыкленэу, щылэнгъэхэр зэрааклэбгахъэрэм апае студентхэм осэхшо къыпфашы.

Шхъапльэхэ лякъоу лытэнгъэ къылфэзыхырэ.

Пчыххалыкъуай

Коллекторхэм гумэкъыгъуабэ къапэкъы

«Коллектор» гүшүйэр Къохъапыэм къикли, тадэжь къэктуагъ. Аш къиктырэр «собиратель долгов». Коллекторэу тоф зыштэрэ цыфым ишшэрылтыр ушхъягъу зэфэшхъафхэмкээ банкым ичтыфэ зымытыжырэ цыфхэм ахьщэр къайхыжыгъе-ныр ары. Коллектор агентствэхэр — юридическэ фирмэх ыкли аш фэдизэу фитынгъешхо ялэп. Ар хэ-ушхъафыктыгъэ къулыкью щигэп, тофштэн ежь къызэрэфеклю зэхшэ.

**Сыда адэ
банкхэм
коллекторхэм
зызкIафагъазэрэр?**

Аш лъапсэу илэр цыфхэм
игъом ахъщэ чыгфэр банкхэм
зэрарамтыжхээрэй ары. Мыщ
дэжым ахъщэм имызакью,
банкым уасэу илэр къеохы.
Етгани банкым ежь илоф
шхъяф ыгъэцаклэрэр, арыш,

зэрэштым цыифхэр клэдэнхэ альэкшит. Цыифхэм афэдэу коллекторхэри хабзэм фэлорышэх. Арышь, чэшцэр хэктагтэй у телефонымкэ афитеонхэ, анахьэу акгуачэ кызыфа гъэфедээ, егъэзыгъэ тофкэ ахьщэр къатырахжынхэ фитхэп. Аш фэдэ шыкшэхэр коллекторым кызыыхафэхэкэ, архялсым чагъэтшисхан альэкшит.

Арэу щытми, коллекторхэр аш къыгъэуухэу пфэоштэп,

Чыфэ зыттельым ипсауныгъэ ыкIи имыльку зэрар раХхы, кIуачIэр къызфагъэфедээ агъещынэ, ипсихикэ къегоон гүшчIэхэр раIохэ хъуштэн.

хэмжээ ашт фэдэл лъяэл илэп.
Арышь, ахьщэр къягъетыжын-
гъэним пыль хэушхъафыкын-
гъэ компанием зыфильтэрээныр
банкымжээ нахь лэшилэх.

Ахъщэ чыфэр къазараахы-жыре шыкіэр цыфхэм ямызакью, банкымки гумәкыгыу щыт. Сыда піомэ мыш къыпкырые бирсырым банкым илошшәнкі иягъе къекіы, уасэу фашырэм къыкчечи. Анахъезу коллектор агентствәхэр мы юфым зыфагъазәкіе, цыфхэм гумәкыгыуабе къафахы.

Хем къафахырор, күа поркъызыфагъафедәм, ағаэшын-хәэс ахъщэр къарағъетышын-ным пылтыых. Ау зипсхикә хъыбай хъулье цыфым аш фәдә шыкіэр фәүкочырыпәп, хә-кыпіле закью аш ылтытәрәр ыле зытырищәежыныр ары. Гүхәкі нахь мышәми, аш фәдә хъулье-шыгъажәхэр бәу тыдәкі шашынәнфыгъях. Шыса заупә

Цыфхэм ашлэн фае коллекторхор хэбзэнчьеу къадэзеклиагъяэх хъумэ, ядэо тхъильхэмкэ хъыкумын зыфагъэзэн зэральэкыщыр. Джащ фэдэу моральнэ зэрарэу къафахыгъэм ыкчи банкым дишыгъэ кредит договорыр хэбзэнчьеу

шаг вэунэфы вэх. щысэ заулэ къэтхыын. Коллекторхэм язе-
клиаклэ нахь хэмьльэу Мурманскэ Ѣылгэсэурэ бзыльфыгъэ горэм ипшъэшъэжье реанимацием чэфагъ. Ильэс 16 зыныбжь ипшъэшъэжье сэкъатыр операцие аригъэшэнным пас бзыльфыгъэм ахьще фимыгъэ-

къоу микрофинанс организацием зыфигъази, ахъщэ чылайфесомэ мини 10 къылыхыгъ. Аубзыльфыгъэм игъом чылайфэр икъоу фетыжыгъэп. Мэзищым къыклоц коллекторхэм ащ ышъо дахыгъэр маклэп. Ежь бзыльфыгъэр тофышшэ щылэу, ипшъэ шъэжъые дэжь коллекторхэр къаклохи, агъэцынагъ. Ащ ыуж пшъэшъэжъые дэеу реанимацием чылайфагъ. Ежь бзыльфыгъэм ипчъэупэ зышъхъэ пынупкыгъэ чэтүур ыккыи тхъапэу «Мыш къыкылэлтиклощтыр оры» зеритхагъэр къыфыгуадзагъ.

Прокуратурэм дэо тхыльэү къытыгъэм Мыекъопэ къэлэ хыкумым дыригъештагь ыкЫ коллектор хъульфыгъэм уголовнэ тоф къыфызэуахыгь. Бэ ащ фэдэ Ѣысэу къэпхын пълэкъыштыр.

Банкым иахъэц чыыфэ зынтель цыифхэм яфитыныгэхэр къэухъумэгъэнхэм фэшл коллекторхэм ялофшэн зэрагьээ псын фаер къизылтыкырэунэ шъяуакхэр Къэралыгъо Думэм

къыкъоң зэм нахыбы бэ ыккыл тхъамафэм тло нахыбы бэ телефонымкэ фытеохэ хъущтхэп. Мы шапхъэхэм зарыкъхэкэ чыыфэ зытельхэр коллектор-хэм къалэмьгүчүләнхэ фитых

хэм квадемыг үүсгүүнэхээ фртых.
Аш нэмийкэү, коллекторым
ипшьеरылхэм аашиг чығфэ
зытельм дэгүүчийнэм ыпэ
ыльэкъуаццэрэ илэнатээрэ ри
лонхэр. Джащ фэдэ къабз
СМС мэкъэгъэури. Коллекто
рыр зэрафытеорэ ителефон
номер ыкки иэлекtronнэ адрес
ыуышэфы хъуштхэп.

Унэшуяклем кызыэрэдилтыг тэү, коллектор йовшлэнры зыгъяцэктээрэ компланим госпошлинэ ахьщэу ытын фаем фэди 10-кэ хэхуягыг — сомэ мини 100-м нэсцы. Чыифэ зытэльым зэрэдэзеклон фэе регламентыг зыукъорэм джащ фэдэу тазырэу пыльыр фэди 10-кэ къяалтыг — а пчагъэр сомэ миллиони 2-м нэс.

миллиони 2-м нэс.

Къяхгэгъыгъэн фае физический лицэхэу, ашъхээ пэулагъэхануу банкым ахьщэ чыыфэ къыызыыхыгъэхэм коллектор юофшынным унэшьуак!еу къыхэхъяльжэр зэрафгэгъэхыгъэхэр. Унээ предпринимательхэр мы унашьом къыхиубытэхэрэп.

Коллекторыр хэта зыфытеон фирмтыр?

Унашьом кызыэрэдилъытэ-
рэмкіә, иссауныгъэкіә һоф
ышән зымыльәкыжыщ цы-
фэу алтыатагъэм коллекторыр
фытеон фитэп. Джаш фэдэу
сымэджэщым чэлхъэм, апэ-
рэ купым хэхъэрэ сэкъатхэм
ыкыд зыныбжь имыккугъэхэм
коллекторхэм зафагъэзэн алъэ-
кыштэп. Аш нэмыйкіәу, унэе
предпринимательхэм ыкыд һоф
zymышәкыжышьюу зэхэзыхы-
гъэхэ организациехэм япащэ-
хэм акыралыкхэнэ фитыныгъэ
ялэп.

Коллекторхэр сыда зыфимытыр?

Чыыфэ зыттельым ипсауны-
гъэ ыккى имылткү зэрар раҳы,
күаучылар къызғатъэфедээ ағъе-
шынэ, ипсихикэ къегоон гушы-
лахар раҳоха хъуштал.

**Сыд фэдэ
Чыфэхэр ара
коллекторхэм
къацыхын
зыфимытхэр?**

Псэүплэ-коммунальнэ фэлтэшээр — псэүплэмкэ, пысмикэ, фабэмкэ, газымкэ, элек-тээнергийнкэ, пыдзээфэ тээтийнхэнэ шүүхээс гарих

ТУРИЗМЭМКІЭ КҮЭБАРХЭР

Туроператорхэм къафагъэпытагъ

Туризмээ фэгъэхыгъээ федеральнэ залогийн хэгъэхонхэри зэхъокыныгъээри фашыгъэх, хэбзакын щылэ мазэм къыщегъэжьагъэу куачы иэх хүгъэ.

Анахай ахэр зыфэгъэхыгъэхэр туроператорхэм ары, ау зыгъэпсэфакло клонэу путев-кэхэр ахэм ачызыщэфирэ пстэуми ашэхэмэ дэгүү.

Туроператорхэм турхэр цыфхэм зэраращэхэрэм нэмыхыкэу, ахэм үүжикэе къащышырэм ыкын зыдэклюагъэхэм къызэрощадэзеклохэрэм инэу ыгъэгумкынтыгъэхэп. ТАСС-м къызэритыгъэмкэ, джы туроператорхэм страховкэмкэ зэзэгынтыгъэ цыфхэм зерадишиярэм нэмыхыкэу, ежь инауен фонд илэн фое. Фондыр къэзэгъэбацтыр ильэс псаум туроператорхэм ашгээ турхэм аклэкыгъэ ахьщем къыхагъэкын, ар федэу ашыгъэм изы процент фэдизын. Фондым иль ахьщэр путевкэхэр зыщэфхи, икын ыкын турхэр зыщэнхэу аш фитынтыгъэ илэмэ.

Мыекъуапэ — Шъачэ

Адыгэ Республикаан къыщегъэжьагъэу курортэу Шъачэ нэс нахь шэхэу ыкын нахь киэкыи уезыншлэн гьогу пашхэм агъэпсы ашоигъу. Ар республикэмкэ федэ зэрэхьущтыр гъэнэфагъэ.

Хы Шуцэ 1ушъом екуюлэу гьогукэ тиэхъумэ, зыгъэпсэфакло къэкюре цыфхэм язещэн къыгъэпсынкэшт, туристическе предприятиехэм фэло-фашэхэу хякіхэм апагоххэрэм къащхьюшт, хым зыщизгъэпсэфирээр тикушхъэхэм ядэхагъэ зэрагъэлэгъунэу Адыгейм къэкюонхэ альекыншт.

Адыгейм итуристическэ-рекреационнэ зыгъэпсэфирэхэрэм транспортырэ яинфраструктурэ гъэпсигъэ зыхъукэ, межрегиональнэ туризмэм изэхшэн аш къызэртигъэпсынкэшт Адыгэ Республиком туризмэрэ зыгъэпсэфирэхэрэмкэ и Комитет ипащэу Къэлэшъэо Инвер къынгуагъ.

Мы юфыгъом тиэгъэвээзэм щитеугушыагъэ Урысые Федерацием и Президент иллыкло Кыблэ шъольтырэм щылэм зэхицэгъэгээ зэлукэгъум. Владимир Устиновын гьогухэм язытет нахьышу зэрэшгъэн фое къынгуагъ. Адыгейм-

рэ Шъачэрэ зэзыпхышт гьогукэ ишын федеральнэ программэм ашыщ хагъэхъанэу кэлэлүүгъэх. Аш федэ гьогу тиэхъумэ, хым кюре цыфхэм Краснодар икынрэ гьогум нэмыхыкэу Мые-къуапэ икырэри зэрэшгъэ ашэшт, ар зэрэнахь кэлкын пае къынгуагъ. Адыгейм ильхъокло-къэгъэнэжъэкло куп ипащу Дмитрий Голубевым къызэрорэмкэ, къушхъэм хэгъошхъэхэрэм е осым хиубытэхэрэм якъыхэшьжын дэмшихъахыхэу япшьэрильхэр агъэцакы. Цыфхэр нахьыбэу зыщыфыхээрээр жэ цыкхъем арьс-хэу бгым къечъэхыхэ зыхъукэ ары. Ахэр жэм къизыхъэу ахэр е алла-

къохэр тыриутыхэу ё шхъэкэ мыхъохэм яутэхъэу мэхъу. Щылэ мазэм и 8-м нэбгыриимэ аш федэ мыхъо-мыхъла-гъэхэр къяхъулгагъэх.

— Мэфэкыэр текыгъэхами, тхамафэ къэс зыгъэпсэфирэгъо мэфитум къушхъэм къаклохэрэр бэ мэхъу. Лыхъокло-къэгъэнэжъэкло подразделение «Лэгъо-Накъэ» хэтхэр къымафэр етыфэкэ цыфхэм афэсакынтых, фыкъохэрэр лъэтемитэу сымэджэшхэм арагъэшщих, — къыуагъ Д. Голубевым.

Мэзхэм ядэхагъэ къираотыкыгъ

Щылэ мазэм и 11-р — Урысые изаповедникхэмрэ ильэпкэ паркхэмрэ я Маф. Аш фэгъэхыгъэу шъольтыр зэфэшхъафхэр зыхэлжээгъэ зэнэкъою «Мыхэр сэ сикъушхъэх» зыфилоу зэхажгъагъэм теклоныгъэр къынгуидэзыхъигъэхэр мэфэкэ мафэм агъашложыгъэх.

Зэнэкъоюур мыкъэра-льго чыопсухъумэкло гупчэу «НАБУ-Кавказ» зыфиорэмрэ Кавказскэ къэралыгъо биосфернэ заповедникэу Х. Г. Шапошниковым ыцэ зыхъирэмрэ зэхэзшэгъагъэхэр. Ар зыфэгъэхыгъагъэр кавказ къушхъэхэр ары, 2017-рэ ильэсэу къэралыгъом къуухъумэрэ шъольтырхэм я Ильэсэу зэрагъэнэфагъэм илэгъоюю иофхъа-бзэу ар ютыгъ.

Зэнэкъоюур хэлэжьагъэхэм иофыгъом фэгъэхыгъэ тхыгъэ зэфэшхъафхэр къирахыилгээх. Зэкэмкии иофшэгъэ 477-мэ комиссие

Шыгугу къэдгъэжъын дэгэжьагъэхэм ильэсэу шъольтыр мэхъанэ ялэу чыопсым ибайнгъэкэ альтэрэ чыпэ 18 зэритыр. Ахэм зы чыопс парк, ботаническэ заказники 2, чыопсым исаугъэтхэу 15 аххьэ.

2010-рэ ильэсэу къынгуагъэхэе къэралыгъо учреждениеу, чыопсым ипаркэ «Тхачышхор» зыфиорэр Адыгэ Республикаан щынэхаша-гъэу иоф ешээ. Аш ишшэрильхэм ашыщых къушхъэхэм ыкын мэхэм апхырыкыре гьогу лъа-гъохэр укъэбзэгъэнхэр, зыгъэпсэфаклохэр зыпшыхъекэ къынгуидэзыхъэх.

Къушхъэхэм къымафэм защагъэпсэфынр зикэсэ цыфхэм агу зэрэхахорэм дыкыгъоу, гумкыгъою ахафхэу мэхъу. Ильэс къэс Ильэсэу икынхыагъу ыкын аш къыкынхыагъо зыгъэпсэфы-гъо мафхэр ары анахьэу мыхъо-мыхъла-гъэхэм захафхэрэр.

Лыжхэмкэ е жэ цы-къухэмкэ къушхъэхахорэм къячэххэрэр арых аш федэхэр нахьышу къынгуагъэхэрэр.

Урысые Федерацием ошэ-дэмыши юфхэмкэ и Министерствэ икүтамэу Адыгейм щылэм ипресс-кулькуу макъэ къызэригъэу гъэмкэ, къи-хэгъээ ильэсэй иларэ мэфи 10-м къыкыоц къэгъэнэжъэкло купым хэхэр нэбгыре 40-мэ илэгъэ афэхъу гъэх. Ахэм ашыщэу зы нэбгыре мынсаужуу къушхъэхэм къынгуагъэх.

Ар зигүусэгъэ куп цы-къухэр нэбгырищ зэрэху-

щыгъэр — кэллитурэ зыпшыашъэрэ. Осышко зэрэтельным къымыгъэуухэу ахэр къушхъэхэм хэхъэгъагъэх. Ом изытет къынгуагъэр, къушхъэхэу Абазеш пэмычжээ щыт чэл зэхэпцахъэм къынгуагъэр. Нэүжым кэллитурэ ягыгъо падзэжыгъ. Ошэ-дэмыши юфхэм къушхъэхэм хэхъэгъагъэр, ахэр чиубытагъэх.

Къушхъэхэм хэхъэгъэ нэбгырищ къынгуагъэр, къэгъэжъыгъэр къэгъэнэжъаклохэм къазэралоу, алтыхъунхэу ежъагъэх. Пшыашъэр чэл чылээ чысэу къагъотыжыгъ, ар чылээ зэльиубытагъагъ.

ахэлпэлгээ, ахэм ашыщэу 10-р — Адыгейм ыкын Краснодар краим юф ашынгъээрэ кэлэгъаджээм, 467-р кэлэеджаклоэм къагъэхъазыгъэх. Ахэр дэгъухэу иофшэгъэ 45-рэ къирахыгъ, ахэр Адыгэ Республикаан и Лъэпкэ музей къынгуагъэрэштых. Джащ федэу зэнэкъоюур хэлэжьагъабэмэ шүхъафтынхэр аратыгъэх.

ре унэ цыкхъем агъэцэ-къэжынхэр, волонтерхэр зынхъэлэжъэрэ акциихэр зэхажэнхэр, нэмыхыкэри.

«Тхачышхор» леопардхэр Кавказым къирахэжъынхэм фэгъэхыгъэ программэм изэшхъохын хэлажье, шъольтыр мэхъанэ зэрэтире чыопс байнгъэу тиэхэм якъэхъумэнрэ ахэр зэрагъэфедэхэрэмрэ альэпльэ.

**Нэкүлгъор къэзгъэхъазыгъэр
ШъАУКЬО Аслынгуац.**

Сабыим хаплъхъэрэр ары къыхэкъыжъырэр

Дунаим къытхьогъэ сабый псаур зымыуасэ щы-
Іп — гушюгъошо. Ау ащ нахь Іофыжъыр етлан
ар цыф тэрэз дахэу пүгъэнэр ары. Ашкіл апэрэ
льбэкъу-пшэдэкъыжъыр унагъом ехы, ятлон-
рэр — еджапім ыкіи къэралыгъом.

Ны-тихэм гупыкл-гукілгью
яльфыгъекіл яләр цыкілур къы-
зэрхъугъем лъыптыу, ащ ипун-
ләжъын фагъеорышлән фае. Пүнүгъэм палъэ фашырэр,
такъикъ, сыхват, мафэ ыкіи
мазэ пепчъ ащ фэлжэньн фае.
Цыкілужъые дәдәм, зэралорамкіл,
цыфыбэу ылъягъо, ылашхъэ
щызэблекъирэм ащащуе янэ
заку ахилъягъулырэр. Ареу
щытмэ, ныр ары пүнүгъэ ю-
фыгъо иныри къызылкырыкын
фаер. Йушабэу, йәдәбэу, фэ-
сакъеу, сабый къехъугъакіл
еплымэ, ифэнкыуагъе ылъя-
гью, зэхиштэу щытмэ, ащ пелэн
тихъагъо зи щыләп. Къехъугъекіл
сабыим ныр («зэхишкыларэр ащ
джыри» ымылоу) ренеу дэгүщы-
лән фае. Ынэ цыкілур къыз-
тирихыгъеми, щыгушукын, фы-
шхъягъеми, «инишко охуу!»
ылозэ, ыжэ цыкілур ыниубытэн,
кушъепсыр ытлати, ыләхэр къы-
ритыгъеу мәләп-льяоми, феса-
къеу ыләпкъ-льяпкъем. Іә аци-
фэн, ыгъашхъ хууми къыримью,
щэлгъе хэльеу ыгъагупсэфи,
«үүхъаләл, сицыкіл!» рионыр
еже иныдэлльфыбзакіл ифэны-
кыуагъ. Джашыгъум, кушъехъель-
сабыими гущылар ытхъаклумэ
ихъеу, бзэ ышлур зэхиштэ мәхъу.
Зыбзэ зильапіл ильфыгъе ар

иуельхъэ сыйд ишыкілми, ащ
ушхъягъу, тельхъи фишырэр.

Марите ныбжыкіл дәд, къэ-
ләдэс шылыкъ. Унагъо ихъагъ,
сабый къыптыфагъ. Ар шъэожъые
къехъугъакіл (анахь иным зэ-
редэмыгушылнхъу) адигабзэ-
кіл дахэу зэрэдэгүшүләрэр зы-
зэхэпхыкіл, бгъешлгъо екъу.

Шъэожъые анахь хупхъеу
тикалэ дэссыр Батыр цыкілур
ары, — elo ны ныбжыкіл, ми-
фесакъеу, ынэгушшо, ынэтэ
цыкілур ыләр аргъачъе. — Батыр
цэ дэхэ дәдэ ил, ежыри
сабый дэхаш, ыорыш, шхъац
шүцлабзэ тель, нэхъуре-пэ-
хурай, ептимэ, машхэ, пыгы-
мэ, матхъэ, къаигъеп, гъэгу-
саләп, унэм исхэм афэдэу хупхъе,
— ылозэ щэтхъу.

Ащи къыщыуцурэп ны ныб-
жыкіл икъэлтэн гъашэгъон:
шъэожъыем икушшо щыләп
пстэумэ зэронахь дахэри, гупсэ-
фыри, чыны ышлур зэризиди
къыфитчызэ, «ыгъы-сыгъы» ылозэ
къытугушлорэ сабыир чын-
нэу хепхэ янэ. Къызыуцыхъакіл,
щэджехъоужым, мэзз зытлу нахь
зымынубжым, етупшыгъеу,
хэти зышууцыхъофеу ышлэрэм фэ-
сакъынэр лъешшэу ишкыларгъ.
Узэгүгъурэм хэхъо сидигъоки.
Арышь, къэләпхъами, ублеплэ

иотшт. Цыкілур щиз хахъоу,
гушюу, гушюу лъэкъоощт ыкіи
гушю мәкъеشت.

Убзэ уильапілмэ, джары гъэ-
псыкіл уилэн фаер. Ау ны
ныбжыкілхъери, ныжъ-тижъхъери
зэфэдэ заклехъеп. Нахыбэм
адигабзээр хэгъекіл, күшхэ-
лъым гүшүл гори раореп,
зышыагъеофирап.

Ау Батыр цыкілур инасып
бз къыхыгъекіл енэгүяю.

Хэпшыкіл ежк шъэожъыем янэ
иьшшуабзэ гурылоу, етупшы-
гъэу зыгорэхэр къылохъ фэдэу
зешши, янэ цыкілур зэрильгъоу.

Тхъиль цыкілур къэракілхъери
фашэфых шъэожъыем, пэсаломи,
ахэм арьтми рагъэлгъы, ежыри
уышыжъыеу «ы, ы» elo. Тхъэм
къегъехъу. Дэлоныр иклас, гыныр
ишенеп, мешалахь. Янэ едэуш,
къэлә дэгүу хүн, пынкіл чын,
клон, гущыл, цыфы хүн.

Къэләцыкіл Иыгъыпілэр, еджапілэр

Унэгъо клоцым сабыим шлоу
шхъалхъагъэр мыхэм амьгэ-
кодэу, къэләцыкілум нахь зы-
кызызшурагъехынэр яшшэриль-
ин. Ау адигабзэр зышшэу кло-
рэм, къэләпхъэр адигэхъеми, ар
амышэжы зэрэхъурэм ушхъа-
гъоу иләр къэшшэгъуае. Хэти
зышшууцыхъофеу ышлэрэм фэ-
сакъынэр лъешшэу ишкыларгъ.
Узэгүгъурэм хэхъо сидигъоки.
Арышь, къэләпхъами, ублеплэ

классхэм якіләгъаджэхеми

сабыим ипун-ләжъын, изэдэ-
штэнгъе лъэнкыуабзакіл анаэ
тырагъетын, яшылгъе рахы-
ләннэр ишкыларгъ. Цыф цы-
күлжъыем ипун къэралыгъоми,
ны-тихэм алэ кыральхъагъаш,
пфэльэкъыщыр ашкіл пшэнным
пүхъханчъу уфэхъазырын фае.
Уигулъыти, уиакыли, уиама-
ли, уишэнгъиги — зэктэ узэрэ-
щытэу пүнүгъэ юфымкіл гъазз

ыки къялажъеу я.

Адигабзэр ябгъашэнкіл зэрэ-
кынэр аримэ нахь клағъетхы-
рэр, ари тэрээл, ежк къэләгъул
ыкіл къэләгъаджэм исэнхъяткіл
шлэнгъе икъу іеклэльеу щыт-
мэ ыкіл иурокхэр, имэфэ юф-
шэн пепчъ шуагъе къытэу зэ-
хищ шлоицомэ, пэриохъу гори
щылэл.

Къыдәкъыхучникхэр, егъе-
джэн юфымкіл іэпилэгъухэр.
Мы аужыре ильэс 15-м хэп-
шыкъи къэләцыкіл усэхэр, рас-
сказ ыкіл баснэ цыкілухэр зы-
дээт художественнэ тхытэу ма-
кіл къыдәкъыгъэр, ахэм ти-
тхэко нахьыжхэм ятхыгъехэр
зыхэбгъехъоукыл, хьои. Къэ-
нэжъыре закъор укіләгъаджэ-
ми, укіләпхъуми пшэрэ юфым
гуетынгъе фынилэнир, пшоло-
фынир, іэпэдэлэлгъе къылх-
мыфу, Ѣысэтехыпілэу уштын-
ныр, уипшэрэры шхъале угут-
гүнүр ары. Джашыгъум тыйзи
хэхъошт, тиклапхэрэ ыэдбэйштых,
еджэними егүгүштых.

ДЗЭУКЪОЖЬ Нуриет.

Пшъэштэжъилемрэ Лыжъ Щыргъукыимрэ

Рассказ

Осышко фыжыбзэу къесы-
гъэр зельгэгъум, дунаир идуна-
нгъ ильэси 3 зыныбжъ Дэнэф.

— Сыдэу даха, сыдэу даха!

— elo, егъешлгъо, іегу тео,
етланэ орэдир зэрильгъакіл са-
бый гушю макъекіл къирегъещи.

— А синэнай, — elo ина-
нэ, — шьорыба, нынэ, дэхэ
пстэури, мы кымэфэ дахэри,
дунэе нэфыбзэ иныри Тхъэм
къызфигъешшыгъэр.

Зэктэ къыгурымыуапэми
пшъэштэжъилем, инани, имами,
ипали, ышыпхуу цыкілужъийи
зэрикласхэр къапшлэу, ыгы
цыкілур къигушлкыл, ячыллээз
зэлбэхъэжжыхъ, зым — ынэгү,
адрэм — ылупэ, ашхъэ шу-
убыткызэ ябэу, мэтхъэжжы.

— Сыдэу іае дэда мыр, шло-
мыкъ иакл (нэ темифэнэу),
ылозэ, инанэ къыщэгушлкы.

— А си Кулап! Ильэсикіл
къызысыкіл, чынг шхъонтла-
бзэр — елкэр шуффэдгъакіл-
рекъешт, Лыжъ Щыргъукыри
хъакіл къитфекъошт, — elo.

Сабыим а зэктэ игуап: «Ильэ-

си!, Ильэсик! Лыжъ Щыргъукы!
Сышюжэ сэ, шхъэху шу-
ккалы!» — elo, маджэ.

Уахътэр, лъерычъе пынкіл
чыагъэ. Ильэсикіл къэссыгъеу
сыхват пепчъ нахь къэблагъэ.
Сабыйхэр дэхэ дэдэу, къэ
заклэу, зэпшшэтижъеу фэпагъэх.
Дэнэфи ышыпхуу цыкілур Фа-
ризати орэд ыкіл усэ цыкілухэр
къаутлекъоу, тхъэжъ нэгхүхэу
елкэм къэрэтихъ.

Унэм исхэмии уцуу, тыси
ялэ: пшерхъялмэ ышлум угъэ-
шхъакы — Ѣэлмэх-халыжъор,
пцэжъы ыкіл мэлүл гъэжъа-
гъэр іанэм къытеуцох, помидор-
нэшбэгүхэр упкэлтагъэу, пкы-
шхъэ-мышхъэхъэр — гранат,
апельсин, мандарин, виноград,
банан — вазашхом изыбзэх;
натрыиф пшэстэ фыжыбзэ шы-
гъакіл лэгъэ ылгъо шшэтым
иубагъ, ыгүзэу — тхъурэ шхъ-
урэ ит, ынэхъэм — адигэ тхъу-

емюо къое гъугъэр такъыр-та-
кырэу хэлүг, цыкілум ини як-
эсэ тортышхори мари къэлэ-
гъяуагъ. Шыкур! Бую егүгъухэу,
едэхашшэхъеу 2016-р агъеку-
тэ, Атэкъэ Плыжъ шшэтым и
Ильэс ашыуабэ шшэу ежэх.

— Зэ, зэ..., тыхъуагъедау!
— ало нахьыжхэм, къэләцык-
илюхэрэ мэласэх.

Чэшнкыу. Хэгъэгү сыхат-
тышхор «дыркъ, дыркъ!» ылоу
12 кытэе. Зэфэдэкэл мэштэлт
лъэшым къали, унэ клоци къы-
зэлэгъэнэфы. Дэнэф цыкілур
шхъханыгъупчээм үт, сид
пшыса Ильэсикіл?!» — ылоу,
зыфэлтыхъакырэр. Зэктэ мэ-
фэкъым хъалэлэу, гушубзьюу
фэчэфых. Іанэм зыщыпэтихъа-
штхэ дэдэм сэхъ ылпэу, бэрэ-
чэтэу, гушю нэгоу, сэмэркъеу

къыутэкоо Лыжъ Щыргъукыр
къафэкъуагъ: ишлэмкэй иэ-
бэжжээ, хьоху дахэр къылоп-
чыкы, сабый цыкілур, ини,
къали насып лъагэкіл, псауны-
гъекіл къафэлъяло.

Дэнэф цыкілур лукъодыкы, іэ-
ушагъеу къэлжохъыгъ: «Кор-
куновыр» төтхэжжыгъеу, шок-
лад коробкэшхор аш ыыгъ,
фещэй къэрихъагъеу Лыжъ
Щыргъукыл, ельзэу къэлжорэ
ильэсими къафэкъонэу. Сабый
игукъекіл, пшъэштэжъилем игу-
пыхъ къафэлъхоми, унэм исхэм-
ими агъашэгъуагъ.

— А пшъэштэжъилем — Дэ-
нэф фыжыбзэ нэшүцэ дахэр
мы тикъалэ дэс сабый пстэ-
умэ игукъэгъу-гупыкъл къахэ-
шыгъ, естыштим ежагъэп, сэ
шхъхъафтын къысфишыштим
ышуабэ шшэу ежагъ, — къы-
ларгъагъ Лыжъ Щыргъукыл,
арышь, иакъылки, иамалки,
иасылки лъагэу зиэтийнэу,
сабый мафэ зиехэмки, лъэп-
къымки, цыфхэмки хъунэу
Тхъэм сельэлүү! — ылуу, ылти,
дидзыяа. — Опсэу, сицыкіл!
— къыриуагъ.

Ежк Дэнэф цыкілур сабый
иорышэ насыпышлоу, къытхьи
къашшуагъ, Лыжъ Щыргъукыри
фэмышигъэжъеу пчэгум къыри-
шагъ. 2017-рэ Ильэсикіл гу-
шюгъубзакіл, тхъагъокіл къы-
тэтээнэу Тхъэм ельзэхээ, ини
цыкілур мэфэкъ іанэм хэлгэхъ.

МАМЫРЫКЪО Нуриет.

МЭДЖЭРЫКХЭР

Ахэр ижыкIэ къызытекIыгъэхэр ГъобэкъуаекIэ Стлашьу Мэджыд. КъызэраллытэрэмкIэ, ыльяпсэ 1810 — 1815-рэ ильэсхэм къашежье. Мэджэр ыкъохэр непэ Гъобэкъое закъоп зыышыпсэухэрэр. Адыгейим имызакъоу, Урысыем ичIыпIэ зэфэшхъафхэми Йушыгъэ, Іэдэб ахэлъеу, хъупхъэхэу, чанхэу ащэлажъэх.

Мы тхыгъэр къэдгэхъазырын зэххум тэ шлэрэ закъор, армырэу районым ичылагъохэм ашыпсэухэрэ нахыжъэм ашыххеми ахэм къаралыалэрээр зэдгэшшагъэ. Ашлэрэд Мэджэрэп. Аш якъохэм, ильфыгъэхэм, къаклеххуяжыгъэхэм къапыфэжыгъэхэм къаклэлтыклохыгъэхэр арых. Лэуж зытфых мэхъух. Джа пстэуми «МэджэрыкхэхэкIэ» ядхэхэзэ къирэклох. Гущыэ фабэрэ дахэрэ нэмыхи къаралыалэрэп. Гъобэкъуае инахыжъхэу,

юзэ мэпсэух, мэлажъэх. Мэджэрыкъо Рэштидэ Краснодар щэлажъэм, Гъобэкъуае газыр къыдащэ зэххум икъоджэгъхэм юпшэгъушу къызэррафэхъугъагъэм, непэ къызэнэсыгъэм ынаале къызэрратетим игуу кашшы. ышнахыкIэ Рустами клубым ибалайтмайстер, икъешшуаклохэр районым имызакъоу, республикеми щыцэрилох.

Стлашьу Мэджэр ыльяпсэ зезигъэшшомбгүгъэр, зыгъэбэгъуагъэр ыкъохэм ямыза-

Мэджэрыкхэу Ахъмэрдэ (сэмэгумкIэ щыс) Хыисэрэ.

адыря. Джэджехъаблэ щыпсэурэ Дэрбэ Сарыети (гъобекхэпху) ахэм зэрягупсэр кытууагъ.

Ахэм язакъоп — тэри ары

Тэ, Джэджехъаблэ щыпсэурэ Нэхайхэм, тыкызыдикыгъэр Очэпшый. А чылагъор бэрэ кошыгъэ. Ахэм ашыц горэм, къоджэдэхэм рэхъятыпэ арамыты зэххум, тэ тыкызыткыгъэ тятааж плашшэу Нэхэе Ибрахимэ ышнахыкIэу Псэунэ игүсэу Джэджехъаблэ къэлжыгъагъэх. Тури кIэлэ зикъемыщаагъэх, хадажаагъэх. Сыда ахэм мы чылэм зыкызыктайзээгъагъэр? Енэгүягъю ылэклэ яунекошхэр къэлжыгъагъэхэу къальыклохыгъагъэхэкIэ.

Тятааж плашшэу ыпшэклэ зигүгүу къэтшыгъэ Нэхэе Ибрахимэхъаджэм инасып къычэки къызещэм, псэогуу фэхъугъагъэр Мэджэрыкъомэ япхуу. Ахэм акбуагъ тятааж Мэхсүдэ, япхорэлфыгъэх тятаэ Къасымэ, ышнахыкIэу Махмудэ, ашыпхууты.

Тиунагъо бэрэ игугуу щашытгыгъ, къытаоштыгъ ГъобэкъуаекIэ Мэджэрыкъомэ тизэряпхорэлфыр. Лъэкъуацэм игугуу къашшытгыгъэп. Тизэкилалэм зыцэ къыралоу зэхэтхытгыгъэр Мэджэрыкъо Ахъмэрд. Къэтшэжыэр, тышмыгъупшэрэр 1950-рэ ильэсэм ыкIэхэм адэжь Теуцожьрайисполкомыт итхаматэ игудзээ Тыгъужь Андзаур (Аскэлаа щыщыгъ) загъорэ тятаэ дэжь къызэрдахъяштгыгъэр ары. Нэужум а чылэм щыщэу Тыгъужь Хаджэ (комбайнэр бэлахытгыгъ, «Адыгэ мацкэми» ислекорчтгыгъ) тадэжь бэрэ къаклоштыгъ. «Ахэри Мэджэрыкъомэ япхорэлфыр, тызэпхорэлфыр» тятаэ юштгыгъ.

ГъобэкъуаекIэ Бэрэтерэ Аскэр (Тхьэм джэнэт къырет) ренэу тигъэээт къатхэцтгыгъ. Аш Мэджэрыкъо Ахъмэрд фэхъэхыгъэ гүшүээ дэхбэ итхыгъэхэм къахигъафштгыгъ, къупшхээ зэпхыгъэхэм ягъэхүжынкIэ Ипэлэсагъэу ылоштгыгъ. Тэри тщигуупшэштгыгъэхэп, ты-

джагъэхэм ашыщыгъэу йашынэ (Стлашьу) Сэламэт (Тхьэм джэнэтыр къырет). Къызкитихъыгъэр Мэджэрыкхээр ижыкIэ дахэу, дэгьюу псеухээзэ, лажъэхээ 1918-рэ ильэсэм красноармейцэхэр Гъобэкъуае къызыдахъэхэм, колхозхэр зэхашхэх, лэжъэн, псеун, щынэн, шхэжкын зылъэкыхэрэ Сыбыр ращыхэ зэхкуум, ахэм къяхъулагъэр, жъалымыгъэу зэрадэзеклоштыгъэхэр непэ къакленигъэхэу къытхэтхэм ашээным фэш.

Тарихыр уушъэфынэу щытэп, нэужум аш фэдэ къыхэмкыжынным пае. Арышь, а зигугуу къэтшыгъэ лъэхээнэ бырырхэм тхъамыкагъоу Сэламэт ицыхыгъом ынэгу къэлжыгъэхэм ашыххэр гъеккыгъэу ежь игущыгъэхэмкIэ къэтхыхын.

«Сэ сяте къесшэжырэп. Ильэс нахь сынбыжыгъэп ар зысэухым. Сяташхэу Мэджэрыкхэхэу Ахъмэрдэ Хыисэрэ зымышэрэ Туапсэ къыщегъэжагъэу йэгъо-благъом исигъэп. Къупшхээ зэпхыгъэхэм ягъэхүжынкIэ йээз бэлахъэхэу, чыжьеу ацэ лууэу щытгыгъ. 1918-рэ ильэсэм Гъобэкъуае лы тэрээзэу дэсыр зэкэ зэхагъэзыхъэхи Ахъмэрди, сяте Аслынбэчи ахэтхэу афыхээ, Рязансэ бгым зыщынэсүштхэм шхъарыхъон плтыжхэр апшээмэ адэлхэу шууитф апеклэ къикыхи, къагъэуцугъэх. «Къупшхээ зэпхыгъэхэр зыгъэхүжыхэрэ шуухэтхэ?» — къэупчлагъэх. Ахъмэрд ежь зэрэлыхъуяхэрэр къыгурьуу, «Сяшумын, сышнахыкIэ зыдафырэм сэри сышэрэкод» ыуагь. Ау крас-

СэмэгумкIэ къебгъэжьенши (щысхэр): ГъукIэли Хаджмэт, Мэджэрыкъо Ахъмэрд; щытхэр (сэмэгумкIэ) Нинихуу Заубеч, Уджихуу Шъау.

колхозым ипартком ильэс пчайгъэм исекретарыгъэу, къоджэ Советын итхаметаагъэу Къатбамбэт Сахьиди, культурэм и Унэу чылэм дэтым лэшэгъуныкъо фэдизэр идиректорыгъэу, Урысые Федерацием культуремкIэ изаслуженен юнышыэу Стлашьу Аскэри, нэмыхи къыталаагъ Мэджэрыкхэхэр ячылэ зэрэшагъэльялхэхэрэр, зэрэшагъашохэрэр. Тыдэ щынхэм, ячылэ ашыгъупшэрэп, адыгэ лъэпкын иштихъуу, идахэ арагъа-

коу, ыпхуухэри, ахэм къаклеххуягъэ япхорэлфхэри арых. Гъобэкъуае щыххуу гүшүэгъэ тузыфхуягъэхэр зэкэ зыгореуштэу ахэм апышыхагъэх. Ыпшэклэ зигүгүу къэтшыгъэ Къатбамбэт Сахьиди, Стлашьу Аскэри лаакъохэу Турицожхэм, Тхъаркъуахохэм, йэшьинхэм, Уджихууяхэм, Гъуклэлхэм, нэмыхыбэм ашыххэри апблагъэх. ЗэрэхүрэмкIэ, чылэм дэсхэм янахыбэр зэряунекъохэм имызакъоу, мэджэрыкхэхэм блэгъэнгъэ

Щысхэр: Мэджэрыкъо Ахъмэрд ыкъоу Аскэр, ыпхьоу Сэламэт, аш ыкокI исир ипшьэшшэжыуу Свет; щытхэр: Ахъмэрд инысэу Цуц, ыпхьоу Сафыет.

ноармейцэхэр къашомыкхэу, шхончхэр къашти, къамыщкэ къахаохээ къарагьауи, Мэджерыкъо Ахъмэди, былымхэм яэзэрэ Гъукэл Хъаджмэти къахащыгъэх. Адрэхэр, сята Аспланбечи ахэтэу, Шъхъэгэшэ лъэныкъом афыхи, аукыгъэх. Ахъмэдэ Хъаджмэти халат фыжхэр ашалъхи, алэрэр госпиталым агъэклогъагь, адрэр ши улагъэхэм афэгъэзэгъагь.

А лъехъаным Ахъмэдэ ышнахыкэе Хъисэрэ 1948-рэ амалэу ялагъэр цыифмэ бэу ящыкэгъагь. Къупшхэе зэпүкыгъэм имызакью, нэмэгкүү узхэмкли лазэштыгъэх. Зэшилтур кумкэ клохети 1948-рэ уц зэфешьхъафхэр къащэштыгъэх, къабзэу жьаукэ агъэгүштэштыгъэх. Зэшилтур хъущтгыгъэх. Сята аукли, Шъхъэгушэ ыхыгъ. Моссэр гуритыгъ, революцием ыпекэ тифым ыгъэллагь. Хъисэр анахыкагь, кэлэ пытагь. Тицагу хъаклэш ыудзыгъэр дэтыгъ, шышлур аш къыготыгъ. Аш шихэр бэу елхыгъэштыгъэх. Адиги урьиси бэдэдэ къаклочтыгъэ. Зиоф дэеу къэмиклюштухэр Ахъмэд афащэштыгъ, тхъамафэрэ къэтэу хъущтгыгъ. Хъисэри къыздыригъаэштыгъ, исенххат фигъасэштыгъ.

Ахъмэд лэжъэклю-псэоклуагь. Ары тэри тызылгүйгъэр. Унэ дэгэу аригъашыгъагь, йонекло машинэй илагь. Аш машинист игъусагь, Хъиси аш фигъасэштыгъ. Къаклыр бэлахь щадум дэтыгъ, аш ыпеклитукэ.

Къызэрэтфалтыгъэмкэе, Мэджерыкъохэр непэунэгьо 16 мэхъу. Үшшэкэе къызэрэштыгъауагь, ахэр Адыгэ Республикаим имызакью, Краснодар, Москва, Іекыб къэралхэм ашэпсэух.

Хъаклэшхери паригъашыхъэгъагь, ышнахыкэу Хъисэрэ 1948-рэ ыкъо закью Аскэррэ къащэмэ ыууи. Чами 4, псыцуйту, шыкузэкэл дэтыгъ. Хъисэши щиш фищэфыгъагь.

Ахъмэд Иедэбышко хэлъыгъ, тууни аркы яшьоштыгъэп, лъешу шынкыгъ. Къумгъан-лэджэнэрэ зэпэжьиуажэу хъаклэшхэм итгэг, Иэлпэлэ шытгүш пыльгэштэштыгъ. Пчэдхыжым — самоварыр, непэ йанэр щегтэгогьо хъаклэшхэм тхъыщтыгъэ. Илагь шытэшьиширэ зы шъаорэ, аш сяа нэмэгкүү ахэм аригъекуалэштыгъэп. «А си-шытшашь, зыгъэхуухъ» ылозэ гъэсэпэхтэдэу сывэрэпсэущтыр къысиоштыгъ.

Лушигъэ Ахъмэд, гъогу тэхваштмэ, зыфэсакыжьээ зингэхъазырыштыгъ. Къэзэнэ-къуае цыиф бэдэдэ къызэклюлэгээ мэфиш джэу щашыгъагь. Аш къогъагь сята Ахъмэди. Шэу зытесри, тесыри инхэу, лы зэтэгээпсихъагьэу, дахэу адигэ шуашери щыгъэу захахъэм, пстэури езэрэгъэпплыжээ, «Мэджерыкъо Ахъмэд Гъобэкьюае къикыгъ, йээз бэлахь» алоштыгъ.

Джауштэу, цыиф яягъэ размыгъэклю, альэкыищтымкэ яшьауагь къагъакозэ, якъоджэ гупсэ халалэлэу фэлажъэхээ, ящытху арагъалозэ псэущитгээх Мэджерыкъохэр. Ашхъэз фэлажъэхэу, зыфныкъу щымылэхуу, зыми емыхуапсэхэу щылагъэх. Ау ахэр зынэ къыклохэрэри чылэм дэсигъэх. Хъисэ кэлэшхо дахэу зыкынэти, дээм къулыкъу щихынэу ращэжьагь. Краснодар на-гъэсигъэу «О укулакыш, уклохъущтэп» алу къарагьэгъээ-

1948-рэ ильэсийн медтехникиумын щеджэштыгъэхэм ахэт
(сэмэгумкэ ящэнэрэу щит) Мэджерыкъо Ахъмэд үшхью Сачнэт.

жыгъагь. Мэзитю чылэм дэсигъэу, ышлагын щымылэу Сыбэрэ радио ильэситфэ къэтигъ. Нэужым, мээ зытгүш тешлахъэу, етланы аубытыжы, кло-дугаагь.

Шыуагьэхэу километрэ 60-рэ тафыгъ. Шъхъадж сэнэхьатэу хэлтийр къырагьауи, нахыбэр осышхом хэтэу мээвир тыраупкынэу ашагь, сэ сымэдже-шым сагъэклагь. Посылкэхэр къыгъэхыгъагь. Сяа пае къеклэшхэм дэмылтыжыгъэ щылагъэп.

Сэри яплэнэрэ, етланэ ятфенэрэ классхэр къесуухыгъагьэх. Дэгьюо седжэштыгъэми, «кулакыцэ» нэмэгкүү тиагъэп, тылхагьэклагьатэштыгъэп. Аузэ, ситхыльхэр зэблахъуhi, тхакли еджааки зымышлээрэ нахыжь нэхгырэ 70-у чылэм дэсхэр езгэдэжэнхэу сихадзигъагь.

Сяа мэгьи, «Уятэ «къичэшыжь» ылгыгъагь» ёлошь. Ау сяни дэгүүшлэхи, агъэрэхьатыгъагь. Латинир язгашшыгъагь, хынсалымкэ шьэм нэсэу къальтэшшүүнүм фээзгасэштыгъэх. Сяни сэри тышынэштыгъ, зыгорэ къызыгъиокэ, тыэдашэштыр хъазырьгъ...»

«Къытэрыкъуагьэр сэ гъэкэ-кыгъэу къесэхты, — икэхүүм къыщело илэперхтих тетрадэу тапашхъэ илтэй Сэламэт (щылэжъэп). — Анахь чыпэхэр къызэрэштыгъэхэм зээрийгээ, хэхэхэхэр лажэхээзэ, щылэ-клякэм дэбакъохээзэ мэсэух. Лыим клаучлэу хэлтыр бгээ-клошшүүтэп.

Къызэрэтфалтыгъэмкэе, Мэджерыкъохэр непэунэгьо 16 мэхъу. Үшшэкэе къызэрэштыгъауагь, ахэр Адыгэ Республикаим имызакью, Краснодар, Москва, Іекыб къэралхэм ашэпсэух. Сириеми Мэджерыкъохуу (Стлашьух) унэгьи 3 къыкыжыгъ, түр Мье-къуапэ къыщууцугь, зым Москва зигъэзагь. Мэджерыкъохэр шылхагь ахэлээу, хэхэхэхэхэхэм фэкхулихэу, щылэнгыгъэм хэшлэгээ фырьлэу, еджаагъэху, гъэсагъэху щитыгъ.

Ахэм ашыщ мы тхыгъэр къэдгэхъазырынүм фэшлэгэтуу къытфэхуугьэ, еж-ежырэу тыкыгъоти, нэуасэ зыкытфэзэшыгъэ, тицхээгэе материалхэр (Сэламэт илэперхтих, сурэтхэри) къытфэзэхъазыгъэхэр. Ишуплээ закую, изеклокэ-шыкылы къыбугретэй оло гъэсэнгыгъэ зэрилэ, цыифхэм ахэхагь, ахэлэгьэу зэрэштыгъ. Ар Мэджерыкъо Ахъмэдэ Сыбэрэ рагъеклодагьэм икъорыльфуу Стлашьу Руслан. Ашыэрэ гъэсэнгыгъиц Руслан ил. Ильэс 19-рэ Къэбэртэе-Бэлькъар Республикаим ипотребкооперации щилэжьагь, аш къызеклижым, Адыгэ Республикаим и «Межрегионгаз» ильэс 13-рэ йенэтэ зэфэшхъафхэр щызэрихъагь, ильэс 47-рэ хабзэм халалэлэу юф фишлагъэу пенсиим клохыгъэ.

НЭХЭЕ Рэмэзан.

Сэмэгумкэ укъикыныш (щитхэр):
Мэджерыкъо Ахъмэд икъорэльфхэу (Стлашьухуу)
Махьмуд, Руслан, Рэшыд, Нэфсэт;
(щитхэр): Йашынэ Аминэтрэ Стлашьу Луизэрэ.

